хімічного складу входять флавоноїди (кверцетин, кверцетинові глікозиди), відомі своїми антиоксидантними властивостями, а також тритерпенові сапоніни, каротиноїди (лікаротин, бета-каротин і ліцеїн), полісахариди, таніни, тощо, які в сумі виявляють антисептичні та протизапальні властивості.

Нагідки лікарські знайшли своє застосування у вигляді екстракту у складі, олій, кремів, мазей, обгортань для лікування уражень шкіри різної етіології.

Таким чином, при грамотному урахуванні ступеню опікового ураження, супутнього стану та індивідуальних особливостей пацієнта, фітокомпекс на основі обраних лікарських рослин може бути використано для лікування опікових ран на різних етапах процесу загоєння.

Висновки. Досліджено хімічний склад ряду лікарських рослин, які мають протизапальну, антибактеріальну та ранозагоювальну дію. Обрано компоненти фітокомплексу для розробки м'якої лікарської форми: сік алое, екстракт нагідок та ефірна олія чебрецю. Фітокомплекс прогнозовано поєднує протизапальні, антисептичні та зволожувальні властивості обраних рослин, що дозволяє використати його для місцевого лікування пошкодженої шкіри при опіках.

КАЛЕНДУЛА ЛІКАРСЬКА – РУДА КВІТКА КРАСИ ТА МОЛОДОСТІ

Мала О.Д.
Науковий керівник: Новосел О.М.
Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна
elenamdance@gmail.com

Вступ. Календула лікарська, також відома як мариголд або руда квітка, є рослиною, яка привертає увагу не лише своєю вишуканою красою, але й за своїми вражаючими лікувальними властивостями. Вона вирізняться яскравими, сонячними квітками та витонченим ароматом, а її використання в доказовій а традиційній медицині датується віками. Календула не лише прикрашає наші сади та парки, але також служить надзвичайно корисною рослиною для догляду за шкірою, лікування різних захворювань та підтримки загального здоров'я. Як лікарський засіб квітки календули використовувались ще древніми греками при різних захворюваннях. Відомий арабський лікар і мислитель Авіценна писав, що календула допомагає при укусах отруйних тварин. Середньовічний вірменський лікар Амірдовлат Амансіаці рекомендував пити сік з кореня цієї рослини для заспокоєння зубного болю та нежиті. Відома німецька цілителька Свята Гільдегарда рекомендувала вживати календулу при різних захворюваннях шкіри. Календулу дуже любила французька королева Маргарита Валуа. У Парижі стоїть статуя, яка зображує її з квіткою календули у руках. Що ж це за унікальна квітка, яка здатна зцілювати та омолоджувати наш організм? Зазначені факти визначають особливу актуальність більш глибокого вивчення цієї унікальної рослини

Мета дослідження. Розгляд етимології назви квітки, сучасного стану наукових досліджень щодо вивчення складу біологічно активних речовин, фармакологічних та доказових властивостей, лікарських засобів на її основі.

Матеріали та методи. Виконання даного дослідження проводилося шляхом аналізу широкого кола джерел з мережі Internet, інтернет-видань та бази наукової періодики PubMed, матеріали з архівів інтернет-видань «Фармацевт Практик», «Провізор», щотижневик

«Аптека.ua», «СонцеСад». У даному дослідженні використані теоретичні методи дослідження – узагальнення та системний аналіз.

Результати дослідження. Наукова назва календули походить від латинського слова *calendae* – щось, що здавалося б триває вічно. Цим хотіли підкреслити тривалий період цвітіння. А слов'янська назва, у тому числі й українська, похідне утворення від слова «ніготь», що зумовлене подібністю сім'янок календули до нігтів.

Квітки календули містять багатий склад біологічно активних сполук, таких як флавоноїди, сапоніни, каротиноїди, дубильні речовини, ефірна олія, органічні кислоти, стерини. З квіток виділено гетерополісахарид полісахарид, до складу якого входить арабіноза, галактоза, глюкоза, рамноза та ксилоза.

Багатий склад біологічно активних сполук квіток календули зумовлює широкий спектр фармакологічної активності. Лікарські засоби на її основі виявляють антибактеріальні, протизапальні, ранозагоювальні, в'яжучі та антиоксидантні властивості. Календулу широко використовують у дерматології та косметиці. Так, мазь застосовують для лікування псоріазу, грибкових захворювань, екзем, нейродермітів, себореї, герпесу та опіків шкіри. Сік календули позбавляє пігментних плям і ластовиння, тонізує шкіру.

Відвари та настойки календули використовують у вигляді масок, обтирань, компресів та примочок при подразненні шкіри, вугровому висипі, фурункульозі, а також для ополіскування волосся. Так, маска для очищення жирної шкіри на основі глини, до складу якої входить настій квіток календули, допомагає очистити пори і видалити надлишок себуму. Маску з настоєм календули на основі натурального йогурту або меду завдяки своїм протизапальним властивостям, використовують для заспокоєння подразненої чи чутливої шкіри. Маска на основі оливкової, що містить суміш календули і алое вера, допомогає зволожити суху шкіру і підвищити її гладкість і еластичність.

Настій календули використовують у вигляді примочок для прискорення загоєння різних видів ран, включаючи порізи і подряпини, та запобігає їх інфікуванню.

Настойка квіток календули входить до складу різних мазей, кремів, лосьйонів, шампунів.

Настої квіток календули різної концентрації – дієвий та універсальний спосіб для догляду за проблемною шкірою обличчя. Легкий настій чудово підійдіте для щоденного вмивання та протирання обличчя, що зробить шкіру більш здоровою, молодою та гладкою. Настій середньої міцності позбавить від прищів, вугрів і запалення, зменшить потовиділення та жирність шкіри. Концентрований настій доцільно додавати до складу масок та кремів, що прискорить регенерацію шкіри, омолодить її та зробить більш чітким контур обличчя.

У традиційній медицині календула застосовується як засіб для відновлення волосся. Завдяки своїм бактерицидним і антисептичним властивостям квітки календули є дієвим профілактичним і лікувальним засобом проти лупи. Крім того, її використовують при ламкості та випадінні волосся, запальних процесах і пошкодженнях шкіри голови, надмірній жирності.

Висновки. З огляду на вищесказане, можна зробити висновок, що незважаючи на бурхливий розвиток косметичної промисловості, фітотерапія й дотепер залишається популярним методом лікування. Вона є ефективною, безпечною й, що важливо, економічно доступною та натуральною.

Отже, календула лікарська дійсно є дивовижною рослиною, яка вражає своєю привабливістю та надзвичайно корисними властивостями для здоров'я та краси. Вона має широке використання в доказовій і традиційній медицині вже багато століть і довела свою ефективність у лікуванні різних захворювань, а також для догляду за шкірою та волоссям.

Завдяки своїм антисептичним, протизапальним і ранозагоювальним властивостям календула є ідеальною рослиною для збереження нашої природної краси та молодості. Зберігайте цю руду красуню поруч з собою та використовуйте її для досягнення найкращих результатів.

ПЕРСПЕКТИВИ ВИВЧЕННЯ COFFEA

Онущак Г. В., Романова С. В.
Науковий керівник: Гонтова Т. М.
Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна
anaonusak@gmail.com

Вступ. Кавове дерево, або кава (лат. *Coffea)* відноситься до родини маренові (лат. *Rubiaceaea*). Відомо близько 90 видів кави, які ростуть в субтропічних і тропічних регіонах Африцки, Азії, Америки, кава інтродукована в Центральну й Південну Америку, Китай. Кава є другим найбільш продаваним товаром після нафти. П'ятим за величиною виробником кави у світі є Ефіопія. Генетичний компонент, методи вирощування та обробки суттєво впливають на фізичні характеристики та якість кави. Нещодавні дослідження показали, що на врожайність, якість і хімічний склад ефіопської кави також впливають регіон вирощування, фактори навколишнього середовища, час збору врожаю і методи обробки після збору врожаю. Так в Ефіопії каву вирощують чотирма способами: в лісі, напівлісі, садах і на плантаціях.

Кавове дерево – це вічнозелений чагарник, або невелике деревце заввишки 5-8 метрів. Стовбур рослини покритий сірувато-зеленою корою. Пагони довгі, розлогі; листя короткочерешкове, шкірясте, темно-зеленого кольору, блискуче зі слабко хвилястим краєм, перистим жилкуванням. Квітки жовтувато-білі, запашні, розташовані в пазухах листя по 3-7 штук. Чашечка і віночок правильні, п'ятичленні, віночок білуватий, спайно-пелюстковий.

Квітне та плодоносить кава весь рік, починаючи з третього року після посадки. Плід дозріває протягом 6-7 місяців, червоний соковитий, їстівний з двома сіро-зеленими насінинами на плоскій стороні яких наявна глибока борозенка. Насіння покрите тонкою сріблястою оболонкою, яка при обробці стирається. Смак у зелених зерен кави трав'янистий, в'яжучий. Насіння використовують для приготування кавового напою.

Мета дослідження. Систематизація та узагальнення даних про використання представника роду Coffea, його фармакологічні властивості, хімічний склад та дію на організм людини.

Матеріали та методи. Для реалізації запланованих досліджень проведено огляд літературних даних, використано аналізуючий, теоретичний і узагальнюючий методи.

Результати дослідження. В якості лікарської сировини використовують насіння. Зелені сирі зерна за вмістом діючих речовин перевищують обсмажені. Це пояснюється тим, що при обсмажуванні внаслідок термічної обробки руйнується багато речовин. Свіже насіння кави містить алкалоїд кофеїн (0,65 – 2,7%), жири (близько 12%), білки (10 – 14%), цукор (7,8 – 16%), дубильні кислоти (8,4 – 9%), флавоноїди (наприклад, глікозиди кверцетину і кемпферолу, а також епігалокатехін), азотисті речовини (12,6 – 13%), токофероли. В обсмажених зернах кількість цукрів (2 – 3%) та дубильних кислот (4 – 5%) знижується, зате підвищується кількість жирів (15%), азотистих речовин (до 14%).

Дію кави на нервову систему вперше помітили ефіопські пастухи. Якщо кози та вівці їли опалі плоди з диких чагарників кави, то не спали вночі. Кофеїн, який відноситься до алкалоїдів,